

Innst. O. nr. 47

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget frå kommunalkomiteen

Ot.prp. nr. 45 (2004-2005)

Innstilling frå kommunalkomiteen om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Tekniske Entreprenørers Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 (Heisoverenskomsten)

Til Odelstinget

1. SAMANDRAG

1.1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet legger i proposisjonen frem forslag om at arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Tekniske Entreprenørers Landsforening (TELFO) i forbindelse med revisjon av Overenskomsten for heisfaget (Heisoverenskomsten) skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet fremmer samtidig forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidskamp for å løse tvisten.

1.2 Partsforhandlinger og mekling

Twisten er oppstått i forbindelse med tariffrevisjonen 2004. Etter at forhandlingene mellom partene ble brutt uten resultat 26. mai 2004 gikk EL & IT Forbundet til plassoppsigelse for 608 medlemmer omfattet av Heisoverenskomsten. Plassoppsigelsen kom inn til Riksmeklingsmannen 27. mai 2004. Riksmeklingsmannen nedla forbud mot arbeidsstans 28. mai 2004 og innkalte partene til mekling. Meklingen ble avsluttet ved midnatt 29. juni 2004 uten resultat. Partene ble enige om å gjenoppta meklingen i august. Ny mekling ble gjennomført 23. august 2004,

men heller ikke denne meklingsomgangen førte til resultater.

EL & IT Forbundet tok ut 90 medlemmer i streik fra 24. august 2004. Heistjenesten AS, firmaet som heismontørene bruker når de er i konflikt, ble satt i drift fra samme tidspunkt.

Konflikten ble senere gradvis utvidet. TELFO iverksatte 13. september 2004 lockout for 137 heismontører i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim.

Meklingsmannen sonderte 22. desember 2004 igjen situasjonen mellom partene, men fant ikke at det var noe grunnlag for ny mekling.

Statsråden innkalte partene i konflikten til et møte i departementet 24. januar 2005 hvor han informerte partene om at Regjeringen på grunn av konsekvensene den svært langvarige konflikten nå etter hvert hadde fått, med hovedvekt på den alvorlige og uavklarte sikkerhetssituasjonen, hadde besluttet å fremme forslag om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Han oppfordret samtidig partene til å gjenoppta arbeidet så snart som mulig. Arbeidstakersiden ønsket å drøfte spørsmålet i sin organisasjon og besluttet etter dette å avblåse streiken med virkning fra arbeidstidens begynnelse 27. januar 2005. Arbeidsgiversiden var innstilt på å omgående gjenoppta arbeidet.

I proposisjonen er det redegjort for den videre oppfølgingen av konflikten.

1.3 Virkninger av konflikten

Konflikten som startet med streik 24. august 2004, førte gjennom flere utvidelser til at 481 av totalt 608 heismontører var i konflikt. Av disse var 119 i streik og 362 omfattet av lockout. Konflikten omfattet heismontører over hele landet og berørte alt arbeid med heiser, rulletrapper og rullebånd i både private

og offentlige bygg, så vel i nybygg som i eksisterende heisanlegg.

Det er ikke mulig å angi hvor mange mennesker som er blitt berørt av heiskonflikten. Det anslås at det finnes mellom 27 000 og 28 000 heiser, og at gjennomsnittlig 2 300 av dem stanser hver måned. I tillegg kommer rulletrapper og rullebånd. Heiser som stanset, ble i et visst omfang satt i gang igjen, særlig ved hjelp av heismontørenes eget firma Heistjenesten AS, men også gjennom noen få uorganiserte heisbedrifter.

Det ble også innvilget en del søknader om dispensasjoner. Arbeidsgiversiden har imidlertid ført en relativt streng praksis, og 65 pst. av søknadene er avslått.

Flere av heisleverandørene sendte i begynnelsen av desember 2004 ut et brev til sine kunder, der heiseiers ansvar for sikkerheten ble understreket, og hvor man anbefalte å stanse heisanlegg som hadde vært uten tilsyn under arbeidskonflikten.

Statens bygningstekniske etat (BE) er ansvarlig myndighet i forhold til sikkerheten ved heisanlegg. I brev av 22. desember 2004 tok BE utgangspunkt i at arbeidskonflikten medførte at forskriftsmessig ettersyn av heisanlegg stort sett ikke ble utført. Det manglende ettersynet representerte etter Heiskontrollens oppfatning ikke noen akutt personfare, selv om det var vanskelig å generalisere.

I en rapport av 20. januar 2005 uttaler BE at det ikke er mulig å skaffe en god oversikt over antallet løfteinnretninger som er ute av drift. Etter deres oppfatning er det relativt få, men antallet er sterkt akselelerende. BE er heller ikke i tvil om at konflikten fører til ulemper for et stadig større antall personer.

BE har foretatt en vurdering av de ulike sektorene, bl.a. ved hjelp av informasjon fra Arbeidstilsynet og fra funksjonshemmedes organisasjoner. I helsesektoren pekes det f.eks. på at når nødvendige reparasjoner og vedlikehold ikke blir foretatt før heisene stopper, kan det føre til dårligere heiser på lang sikt med fare for heisstopp i akutte situasjoner. Offentlige bygninger har vært den klart mest berørte kategorien, og her er arbeidsmiljøet for brukere og tjenestepersonale blitt et reelt problem.

BE er dessuten svært bekymret for den generelle sikkerhetssituasjonen for heisanleggene ved en så langvarig konflikt. De rapporterer om en uavklart og alvorlig sikkerhetssituasjon.

Reiselivsbedriftenes Landsforening (RBL) uttaler i brev av 16. desember 2004 at selv om den enkelte heiseier løpende må vurdere sikkerhetsrisikoen ved manglende ettersyn av heiser, settes den enkelte virksomhet i en vanskelig situasjon. Manglende drift av heiser vil kunne føre til at f.eks. hoteller vil måtte stenge, noe som av konkurransemessige årsaker vil

kunne være relativt dramatisk for den enkelte virksomhet.

Arbeids- og sosialdepartementet har via Helse- og omsorgsdepartementet mottatt rapporter fra Statens helsetilsyn om konsekvenser av heiskonflikten.

Konflikten har ført til store ulemper og en vanskelig livssituasjon for alle som er avhengige av heis, særlig bevegelseshemmede, eldre og småbarnsfamilier.

Konflikten har også ført til store arbeidsmiljøbelastninger for arbeidstakere som er avhengige av heis i arbeidet sitt. Det er meldt om alvorlige helsebelastninger og økt sykefravær.

1.4 Konklusjon

Etter en samlet vurdering av de konsekvenser konflikten har medført, med særlig vekt på den raskt økende sikkerhetsrisikoen som rapporteres fra Statens bygningstekniske etat, har Arbeids- og sosialdepartementet kommet til at arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og TELFO må løses uten ytterligere arbeidskamp. Konflikten har allerede vart i 5 måneder. Situasjonen mellom partene fremstår dessuten som like fastlåst som da konflikten startet 24. august i 2004. Det er derfor etter departementets vurdering svært begrenset utsikt til at partene finner noen løsning.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten.

Arbeids- og sosialdepartementet er av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidskonflikten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Dersom det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener departementet at det uansett er nødvendig å gripe inn i konflikten.

2. MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, frå Høgre, Peter Skovholt Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, frå Framstegspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, frå Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, frå Kristeleg Folkeparti, Pål Kårbø og Ivar Østberg, og frå Senter-

partiet, leiaren Magnhild Meltveit Kleppa, viser til at Noreg har ratifisert fleire ILO-konvensjonar som vernar om streikeretten og at dette forpliktar den til ei kvar tid sitjande regjering til å visa stor varsemd med å gripa inn i ein arbeidskonflikt. Komiteen viser vidare til Regjeringa si orientering om arbeidstvisten mellom EL & IT-forbundet og Tekniske Entreprenørers Landsforening. Komiteen merkar seg at Regjeringa si grunngeving for å ta i bruk tvungen lønsnemnd er at konflikten som har vart i fem månader, inneber ein raskt aukande tryggleiksrisiko slik det vert rapportert frå Statens bygningstekniske etat.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet, vil peika på at det er lang tradisjon for å leggja til grunn Regjeringa sine vurderingar når det gjeld spørsmål om tvungen lønsnemnd. Fleirtalet ynskjer ikkje å endra denne praksisen, og sluttar seg såleis til lovforslaget frå Regjeringa.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen begrunner tvungen lønsnemnd i de forhold som påpekes i brev fra Statens bygningstekniske etat (BE). I brevet påpeker BE at sikkerheten knyttet til drift av heiser er forverret og at de oppfatter situasjonen som potensielt alvorlig fordi mange bygningseiere ikke har kompetanse til å utføre tilsyn. Heiskontrollen kan ikke utføre oppdrag utover det normale.

Det er ikke framlagt dokumentasjon fra helsemyndigheter på at liv og helse er i fare.

Utover dette har streiken selvsagt medført store vansker for funksjonshemmede og eldre, men det har vært praktisert en liberal dispensasjonsadgang fra fagforeningens side der slike søknader er innkommet. Imidlertid er slike søknader ikke alltid fremmet der det har vært behov. For diverse næringsvirksomheter gir streiken store praktiske problemer.

Disse medlemmer viser til at det ikke er lagt fram dokumentasjon på at liv og helse er i fare eller at store samfunnsinteresser er truet, og vil derfor gå imot loven.

Komiteen vil streka under at Stortinget til vanlig ikkje tek stilling til verken grunnlaget for ein konflikt eller korleis sjølve konfliktsituasjonen er handtert av partane.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, finn det likevel naudsynt å gi uttrykk for ein uro i forhold til kva konfliktar og påfølgjande samfunnskostnader og ulem-

per som kan oppstå framover dersom Regjeringa ikkje tek initiativ for å sikra norske løns- og arbeidsvilkår på norske arbeidsplassar.

Fleirtalet viser til at det stadig kjem fram nye urovekkjande døme som viser at det trengst aktive tiltak i norsk arbeidsliv for å demma opp mot uheldig press på norske løns- og arbeidsvilkår på grunn av utvidinga av arbeids- og tenestemarknaden etter EU/EØS-utvidinga 1. mai 2004. Fleirtalet viser til framlegg frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 149 (2002-2003) og i Innst. O. nr. 64 (2003-2004) for å hindra sosial dumping. Fleirtalet ber Regjeringa leggja fram forslag til tiltak mot sosial dumping. Fleirtalet vil særleg peika på behovet for å implementera ILO-konvensjonen nr. 94, noko som vil innebera norske løns- og arbeidstilhøve i statleg og kommunal verksemd.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti registrerer at flertallet i komiteen fremmer synspunkter på sosial dumping og sikring av norske lønns- og arbeidsvilkår, og at de dermed går inn i en drøftelse av selve kjernepunktet i tvisten mellom partene. Disse medlemmer tar avstand fra at man på denne måten i realiteten går inn og vurderer innholdet i konflikten, og vil sterkt understreke at det utelukkende er konsekvensene av en arbeidskonflikt som er tema i en drøftelse av et inngrep med lønsnemnd. Disse medlemmer viser for øvrig til forslag og merknader i Innst. S. nr. 49 (2002-2003) og i Innst. O. nr. 64 (2003-2004).

3. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere slikt

vedtak til lov

om lønsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Tekniske Entreprenørers Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 (Heisoverenskomsten)

§ 1

Tvisten mellom EL & IT Forbundet og Tekniske Entreprenørers Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 (Heisoverenskomsten) skal avgjøres av Rikslønsnemnda.

Reglene i lov 19. desember 1952 nr. 7 om lønsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokada til løsning av tvisten.

§ 3

Loven trer i kraft straks.
Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 8. februar 2005

Magnhild Meltveit Kleppa

leiar og ordførar